

Nota van toelichting bij de Beheerverordening Zorgvlied 2022

Zaaknummer: Z22-021617

Datum: 16 februari 2022

Algemeen

A. ALGEMENE TOELICHTING

1 De verordenende bevoegdheid bij een begraafplaats of crematorium op grondgebied van de eigen gemeente

In artikel 147, eerste lid, van de Gemeentewet is bepaald dat gemeentelijke verordeningen door de raad worden vastgesteld voor zover de bevoegdheid daartoe niet bij de wet of door de raad krachtens de wet aan het college of burgemeester is toegekend. Ingevolge artikel 149 van de Gemeentewet maakt de raad de verordening die de raad in het belang van de gemeente nodig acht. Sinds de inwerkingtreding van de Wet dualisering gemeentebestuur op 7 maart 2002 zijn in de gemeente de bevoegdheden van de raad en het college ontvlecht. In het kader hiervan zijn de bestuursbevoegdheden van de Gemeentewet geconcentreerd bij het college en zijn de kaderstellende en controlerende bevoegdheden van de raad versterkt.

De grondslag voor de verordenende bevoegdheid voor begraafplaatsen berust op artikel 149 van de Gemeentewet. Daarnaast moet worden genoemd artikel 35 van de Wet op de lijkbezorging dat een verordening eist voor de dagen en uren dat de gemeente gelegenheid moet geven tot begraven.

2 Gemeentelijk gedenkparkbeleid

De Beheerverordening Zorgvlied 2022 bevat verschillende regels die de gemeente hanteert voor de instandhouding van en de dienstverlening op de algemene begraafplaats Zorgvlied, anno 2022 samen met het Crematorium als gedenkpark te beschouwen.

De nabestaanden en bezoekers hebben vaak een grote emotionele betrokkenheid bij het gedenkpark (begraafplaats en Crematorium) en alles wat zich daarop afspeelt. Daarbij stelt de dienstverlening hen voor financiële lasten. Dit maakt het nodig om de rechten en verplichtingen duidelijk vast te leggen. Er is naar gestreefd om overbodige regelgeving te voorkomen en procedures kort te houden.

Het college heeft de verantwoordelijkheden en bevoegdheden gemandateerd aan het managementteam. Het managementteam kan afgebakende taken en verantwoordelijkheden delegeren aan medewerkers. Zo is de gedenkparkadministratie aangewezen voor contacten met de burgers, bijvoorbeeld voor het in ontvangst nemen van diverse aanvragen en de planning, alsmede de administratie van de graven en de crematies.

De verantwoordelijkheid van de gemeente voor het gedenkpark kan worden vergeleken met de verantwoordelijkheid die zij heeft bij de zorg voor andere collectieve voorzieningen zoals wandelgebieden en fietspaden. De verschillende aspecten van het gedenkpark vragen in bestuurlijk opzicht om een speciale aanpak. Aangezien het dienstenaanbod van het gedenkpark ook sterk afhankelijk is van marktwerking is een oriëntatie op ontwikkelingen in de markt en afstemming daarop van belang. Een nieuw crematorium of particuliere natuur-begraafplaats in de regio heeft immers directe gevolgen voor de exploitatie van het gemeentelijke gedenkpark.

De waarde die aan het gedenkpark wordt toegekend maakt het nodig dat er een inventarisatie wordt gemaakt van de historische en culturele waarden die op het gedenkpark aanwezig zijn. Gestart is met het opstellen van een lijst van gedenkwaardige graven en bijzondere monumenten en gedenktekens die het waard zijn om zo lang mogelijk in stand te worden gehouden. Deze lijst geeft zo uitdrukking aan de waarden van het gedenkpark als zodanig.

Voor de dienstverlening op het gedenkpark geeft de beheerverordening een uitgebreid voorzieningepakket. De regeling noemt algemene en particuliere graven, bestemmingen voor as en gedenkplaatsen. Hiermee wordt voldaan aan datgene waar de samenleving om vraagt. In deze regeling is vastgelegd dat de gemeente in beginsel bereid is om de voorzieningen te treffen. Dat wil dus niet zeggen dat alle voorzieningen daadwerkelijk op het gemeentelijk gedenkpark aanwezig moeten zijn. Met het treffen van sommige feitelijke voorzieningen wordt gewacht tot de vraag zich aandient.

Van belang is wel om vast te leggen en bekend te maken dat de gemeente in principe bereid is om deze voorzieningen te bieden zodra blijkt dat daaraan behoefte is. De als mogelijkheid aanwezige dienstverlening is dan in de volle breedte voor iedereen duidelijk.

De beheerverordening geeft het college de bevoegdheid om de graven en urnennissen in te delen in categorieën. Daarbij worden niet in de eerste plaats de verschillende soorten graven als uitgangspunt genomen, maar wordt zo veel mogelijk aangesloten bij de natuurlijke situatie van het gedenkpark en de daar aanwezige beplanting en kunstvoorwerpen. Op deze wijze kan een te strakke en starre inrichting worden voorkomen en behoudt het gedenkpark haar aantrekkelijkheid voor veel inwoners van de gemeente.

Door mandaat van beslissingsbevoegdheid aan het managementteam kunnen verzoeken voor de overschrijving van grafrechten en vergunningverlening voor gedenktekens door het managementteam worden behandeld en afgewikkeld onder verantwoordelijkheid van het college.

Gezien de snelle ontwikkelingen in de uitvaartbranche en de afhankelijkheid van marktwerking biedt deze verordening ruimte voor flexibiliteit en het snel inspelen op nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen. Gekozen is voor een beheerverordening op hoofdlijnen en verdere uitwerking in nader vast te stellen regels. Nadere regels zijn snel aan te passen aan veranderende omstandigheden, aangezien die geen raadsbesluit vereisen en volstaan met een collegebesluit.

3 Wet- en regelgeving

3.1 Wet op de lijkbezorging

Het juridische kader voor de lijkbezorging wordt voornamelijk bepaald door de Wet op de lijkbezorging (Wlb 2010) en het Besluit op de lijkbezorging (2013), aangevuld met Technische adviezen voor inrichting begraafplaatsen, graven en asverstrooiing (2014). De integrale teksten van de Wet op de lijkbezorging en het Besluit op de lijkbezorging staan vermeld op de website www.overheid.nl.

De technische adviezen voor inrichting begraafplaatsen, graven en asverstrooiing (2014) staan vermeld op de website van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (www.vng.nl):

<https://www.vng.nl/onderwerpenindex/openbare-gezondheid/wet-op-de-lijkbezorging/brieven/technische-adviezen-voor-inrichting-begraafplaatsen-graven-en-asverstrooiing>).

Deze verordening is een nadere invulling van deze regelgeving. Regels die al in de genoemde wetten en richtlijnen staan worden in deze verordening niet herhaald. Waar dat relevant is, wordt in deze toelichting naar de hogere regelgeving verwezen. Voor een volledig beeld van de regelgeving moet echter de betreffende wet- en regelgeving zelf worden geraadpleegd (www.overheid.nl en www.vng.nl).

3.2 Vermindering administratieve lasten

Een aantal zaken zijn in de beheerverordening geregeld door middel van een meldingsplicht, zoals het houden van plechtigheden (art. 6), het doen begraven en het doen bijzetten of doen verstrooien van as (art.8). Een melding genereert weinig administratieve lasten.

Slechts in twee gevallen dient een vergunning te worden aangevraagd, namelijk voor het oprichten van een keldergraf (art. 18, lid 4) en het plaatsen van een grafbedekking (art. 22, lid 6).

Het managementteam heeft de bevoegdheid om direct op te treden tegen ongewenste praktijken. Dit leidt tot vermindering van administratieve en bestuurlijke lasten.

3.3 Inwerkingtreding

Artikel 36 van de beheerverordening betreft de inwerkingtreding van de verordening. Sinds 1 januari 2005 geldt artikel 142 van de Gemeentewet: Alle verordeningen treden in werking op de achtste dag na bekendmaking, tenzij daarvoor een ander tijdstip is aangewezen. In deze verordening wordt de inwerkingtreding vastgesteld op 1 januari 2022.

B. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BEHEERVERORDENING ZORGLIED 2022

Artikel 1 Definities

Algemeen: De omschrijvingen zijn opgenomen zodat voor eenieder duidelijk is wat en wie met de diverse begrippen bedoeld wordt. Dit artikel is aangevuld met nieuwe begrippen die voortkomen uit de wetswijzigingen van 2010 en het Besluit op de lijkbezorging van 2013.

Onderdeel a.: gedenkpark, in de vorige beheersverordening aangeduid als algemene begraafplaats, waarvan de gemeente de houder is. Bijzondere begraafplaatsen en gedenkparken, zoals kerkelijke begraafplaatsen binnen de gemeentegrond, zijn niet inbegrepen. Gekozen is voor de term gedenkpark omdat deze term beter aansluit bij de huidige dienstverlening en activiteiten die op Zorgvlied worden aangeboden.

De term sluit ook aan bij de definitie van 'Begraafplaats van de toekomst', zoals verwoord in het gelijknamige rapport van de Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen (2021):

'De begraafplaats van de toekomst is een uitnodigende, multifunctionele omgeving. Hier worden overledenen begraven of wordt hun as bijgezet. Deze plek wordt bezocht door mensen die overledenen herdenken, genieten van de natuur- en/of historische waarden, deelnemen aan activiteiten die in het teken staan van herdenken en/of het bespreekbaar maken van de dood en rouw.'

Onderdeel b.: een particulier graf werd in het verleden vaak aangeduid als 'eigen' graf. Ook in het algemeen spraakgebruik wordt de term 'eigen graf' nog altijd gebezigd. De nieuwe beheerverordening volgt echter de terminologie van de Wet op de lijkbezorging. Sinds 2010 is in de Wet op de lijkbezorging het begrip 'particulier graf' opgenomen voor een graf "met uitsluitend recht". De rechthebbende bepaalt wie er in het graf begraven worden en voor hoe lang deze overledene(n) begraven worden gehouden. Particuliere graven met een grafrecht voor onbepaalde tijd werden vaak uitgegeven als 'koopgraven".

Particuliere graven kunnen ook bij voorbaat uitgegeven worden of gereserveerd worden, dat wil zeggen zonder dat er direct in het graf begraven wordt.

Onderdeel c.: algemene graven hebben een gebruiksrecht en geen uitsluitend recht. De gemeente bepaalt dan als houder van het gedenkpark wie waar begraven wordt. Algemene graven worden uitgegeven voor een periode van tien jaar en kennen geen recht van verlenging. Ze worden ook uitgegeven voor o.a. uitvaarten die op kosten van de gemeente plaatsvinden.

Onderdeel d.: keldergraven zijn er in meerdere soorten en maten. Vanouds zijn het betonnen of gemetselde bouwwerken, deels ondergronds en deels bovengronds, ook wel grafkelders genoemd. De afmetingen konden afwijken van de gangbare afmetingen. De huidige generatie grafkelders betreft betonnen of kunststofkelders die ondergronds geplaatst worden en afgedekt worden met een afsluitplaat en/of gangbaar grafmonument. Een nieuwe variant zijn wandgraven, die in populariteit toenemen. Ook deze vallen onder de categorie keldergraven. Gezien veel voorkomende problemen met lekkage en slechte beluchting en de daarmee gepaard gaande slechte vertering zijn vergunningen aan strenge voorwaarden onderhevig. Bestaande keldergraven blijven in gebruik, evenals de gemetselde keldergraven op de oudere delen van het gedenkpark. Op basis van oude rechten kunnen nieuwe keldergraven toegestaan zijn en vanuit historisch belang kunnen oude keldergraven heringericht worden en als nieuw graf uitgegeven worden. Voor de oprichting van een nieuw keldergraf is een vergunning vereist. Het college kan aan een vergunning nadere voorwaarden verbinden voor oprichting en gebruik en voor reeds uitgegeven vergunningen vergunningsvoorwaarden wijzigen of intrekken.

Onderdeel e.: voor stoffelijke resten van kinderen zijn graven in aparte velden beschikbaar tegen

een gereduceerd tarief. Er is voor ouders uiteraard geen verplichting om van een kindergraf gebruik te maken. Kinderen kunnen ook worden begraven in een ander particulier graf, maar dan tegen het volledige tarief. Voor kinderen jonger dan 1 jaar, levenloos geboren kinderen en foetussen zijn graven met kleinere afmetingen beschikbaar tegen een aangepast tarief.

Onderdeel f.: bij het begraven van een overledene kan gelijktijdig een aangrenzend graf worden uitgegeven, zoals bij partners vaak de wens is wanneer slechts op 1 laag begraven mogelijk is of bij een familiegraf, en kan één grafbedekking toegestaan worden voor beide aangrenzende graven. Als deze beide graven, dubbelgraf genoemd, eenzelfde grafbedekking hebben dient de uitgiftetermijn van beide graven overeen te komen, evenals de termijn van verlenging van het grafrecht. Voor de grafrechten wordt een dubbelgraf gezien als twee aparte graven waarvoor aparte rechten verschuldigd zijn.

Onderdeel g.: steeds vaker is er de wens om nabestaanden te ontlasten van de zorg voor het graf en tevens het begraven in een natuurlijke omgeving. Onderhoudsvrije ecologische graven voldoen aan beide wensen. Als grafbedekking is slechts een boomschijf met inscriptie toegestaan of een zwerfkei. De houder van het gedenkpark draagt zorg voor collectief onderhoud van het betreffende begraafvak.

Onderdeel h.: voor het bijzetten van asbussen zijn aparte urnengraven beschikbaar. Het betreft speciale urnenkeldertjes en grondurnengraven of het begraven van as in verteerbare urnen.

Onderdeel i.: urnenplaatsen voorzien in de behoefte aan bovengrondse asbestemmingen in een sierurn, kunstobject of zuil.

Onderdeel j.: particuliere gedenkplaatsen voorzien in de behoefte aan gedenkplaatsen zonder begraafing van een overledene of plaatsing van een asbus. Het betreft verzoeken van nabestaanden die een asbus verstrooid hebben en later alsnog een fysieke gedenkplaats wensen, bijvoorbeeld bij verhuizing van de nabestaanden, overlijden in het buitenland of bij vermissing.

Onderdeel k.: op het gedenkpark zijn naast urnengraven ook urnennissen aanwezig in een muur of staand object. De nissen worden uitgegeven als algemene nis onder gebruiksrecht. Verlenging is mogelijk, maar geen recht. Voorheen zijn urnennissen uitgegeven als particuliere nis met uitsluitend recht. Gezien meerdere particuliere nissen met uitsluitend recht boven elkaar geplaatst zijn kan dit leiden tot juridische risico's bij herstelwerkzaamheden of vervanging van het bouwwerk waarin deze particuliere nissen zich bevinden. De reeds aanwezige particuliere urnennissen blijven hun uitsluitend recht behouden.

Onderdeel l.: een bus voor de berging van as, meestal door het crematorium verstrekt.

Onderdeel n.: verstrooiingen van as zijn alleen op de algemene strooivelden mogelijk. Nabestaanden krijgen de mogelijkheid om in overleg met het managementteam een gewenst strooiveld te kiezen. Zorgvlied beschouwt alle openbare gedeelten van het gedenkpark als potentieel verstrooiveld en maakt gebruik van wisselvelden. De mogelijkheid as te doen verstrooien in of op de particuliere graven is niet wenselijk en mogelijk. Bij particuliere graven zijn daarom alleen asbusbijzettingen mogelijk op of onder de grafbedekking en geen verstrooiingen op de grafbedekking.

Onderdeel o.: een grafbedekking kan bestaan uit een liggende en of staande steen, maar ook uit grafbeplanting of een monument of kunstwerk als gedenkteken.

Onderdeel p.: een gedenkteken kan zijn een liggende zerk of staande steen, maar ook een sierurn of ander gedenkteken, zoals een beeld of kunstobject.

Onderdeel r.: Het college van de gemeente Amstelveen heeft de dagelijkse leiding van het gedenk-

park belast bij het managementteam van Zorgvlied. Het college verleent mandaat aan het managementteam van Zorgvlied.

Onderdeel s., t., u. en v.: De termen rechthebbende, gebruiker, eigenaar en belanghebbende zijn nader gedefinieerd. De gravenadministratie gebruikt de benaming rechthebbende voor alle natuurlijke personen en rechtspersonen aan wie een 'uitsluitend recht' is verleend op een particulier graf. Alle overige contactpersonen zijn belanghebbenden. Het betreft o.a. de gebruiker van een algemeen graf of urnennis, de aanvrager van een herdenkingsplaatje en overige contactpersonen met belangen voor zover deze niet de rechthebbende zijn.

Onderdeel w.: De aanvrager zal meestal een nabestaande van de overledene zijn, maar dat is niet noodzakelijk. Het kunnen bijvoorbeeld ook vrienden of burens zijn. Bij een begraving in een algemeen graf wordt de aanvrager als gebruiker van het graf of de nis aangemerkt.

Bij een particulier (kelder)graf, urnengraf, urnenplaats en particuliere gedenkplaats is tevens te naamstelling van de grafrechten vereist. De grafrechten kunnen ook gevestigd worden op naam van een andere (rechts)persoon dan de aanvrager.

Niet de aanvrager, maar de rechthebbende van een particulier graf geeft toestemming voor het begraven of de bijzetting van een asbus in een reeds uitgegeven graf.

Onderdeel x.: De huidige Wet op de lijkbezorging is in 1991 vastgesteld en heeft in 2010 en 2011 veranderingen ondergaan. In het Besluit op de lijkbezorging van 2013 zijn praktische zaken verder uitgewerkt evenals via Technische adviezen voor de inrichting van begraafplaatsen en graven en voorschriften ten aanzien van asverstrooiing (2014). De Handleiding Opgraven en Ruimen is een publicatie van de brancheorganisaties.

Onderdeel y.: grafrechten voor particuliere graven worden uitgegeven als uitsluitend recht. De rechthebbende van dat graf bepaalt wie er in het graf begraven worden, voor welke termijn en de verlenging van het grafrecht. Algemene graven kennen een gebruiksrecht, waarbij de houder van het gedenkpark bepaalt wie wordt begraven en bijgezet en welke asbussen worden bijgezet in een nis. Indien het een nis voor 2 of 4 asbussen betreft zal het managementteam de gebruiker van de nis laten bepalen welke 2^e t/m 4^e asbus bijgezet kan worden.

Aanvragers voor een asbusbijzetting kunnen wel hun voorkeur kenbaar maken voor een nis, voor zover deze beschikbaar is. Gebruiksrechten kennen geen verlengingsrecht, maar kunnen na afloop van de termijn wel opnieuw worden uitgegeven aan dezelfde gebruiker indien de situatie dit toelaat.

Onderdeel z.: de grafakte is de schriftelijke bevestiging van alle rechten en verplichtingen die voortvloeien uit het aangaan van een grafrecht, conform de geldende beheerverordening en nadere regels.

Onderdeel aa.: De Wet op de lijkbezorging biedt drie mogelijkheden van lijkbezorging, namelijk begraven, cremieren en ter beschikking stellen van de wetenschap. Andere vormen van lijkbezorging, zoals resomeren, zijn nu nog niet toegestaan.

De wet verstaat onder een lijk het lichaam van een overledene of doodgeborenen. Een doodgeborene is een na een zwangerschap van ten minste 24 weken levenloos ter wereld gekomen menselijke vrucht. Vanaf 24 weken geldt een registratieplicht.

Voor een overledene of doodgeborene jonger dan 24 weken die begraven wordt, en daarmee geregistreerd wordt, gelden dezelfde voorwaarden als voor doodgeborenen ouder dan 24 weken, dus ook een verlof tot begraven en registratiedocument.

Onderdeel bb., cc. en dd.: Samenvoegen is een nieuw begrip, uitgewerkt in de Handleiding opgraven en ruimen van de brancheorganisaties. Voorheen was schudden de gebezigde term. Beide handelingen betreffen het verdiept begraven van stoffelijke resten. Samenvoegen geschiedt tot op de onderste laag, op verzoek van de rechthebbende, op het moment dat er nog een lopend grafrecht is, er meerdere begraafplaatsen zijn en voldaan is aan de grafrusttermijn van tien jaar.

Ruimen betreft de verwijdering van het graf inclusief grafbedekking na afloop van de graftermijn. Ruiming vindt meestal plaats in twee fasen, bovengronds ruimen van de grafbedekking onmiddellijk na afloop van de graftermijn, waarbij het managementteam de bestemming bepaalt. Ondergronds ruimen vindt plaats op het moment dat het graf opnieuw wordt uitgegeven, waarbij de stoffelijke resten verzameld worden en overgebracht naar een verzamelgraf. In uitzonderlijke gevallen kunnen de stoffelijke resten ook verdiept worden begraven in hetzelfde graf. In dat geval wordt gesproken over schudden, een vorm van ruimen door de houder van het gedenkpark, waarbij stoffelijke resten worden samengebracht tot onder de onderste laag.

Onderdeel ee. Een verzamelgraf is een algemeen graf bij de gemeente in beheer waar de resten van geruimde graven collectief bewaard worden.

Onderdeel ff. Nabestaanden die na een asverstrooiing of de ruiming van een graf graag nog een fysiek aandenken aan de overledene wensen kunnen een gedenkplaatje plaatsen op een herdenkingszuil of muur. Voor het plaatsen van een gedenkplaatje is een plaatsingsrecht van toepassing voor een vastgestelde termijn.

Artikel 2 Uitbreiding begrippen particulier en algemeen graf

Dit artikel is opgenomen omdat met de wetswijziging van 2010 de begrippen particulier en algemeen graf zijn gewijzigd. Particuliere graven werden voorheen vaak koop- familie- of eigen graf genoemd. Algemene graven stonden vaak bekend als huurgraven. Per regio kunnen de benamingen verschillen. Voor een particulier graf, particulier kindergraf, particulier urnengraf, particuliere urnenplaats en particuliere gedenkplaats gelden vrijwel dezelfde rechten en plichten.

Voor een algemene urnennis gelden vrijwel dezelfde rechten en plichten als een algemeen (kelder)graf. Aangezien aan de uitgifte van particuliere nissen juridische risico's ten grondslag liggen worden met ingang van de nieuwe beheerverordening alleen nog maar algemene urnennissen uitgegeven. Deze nissen kennen geen recht op verlenging, maar gebruiksrechten kunnen na afloop van de termijn van het gebruiksrecht opnieuw uitgegeven worden.

De gemeente Amstelveen geeft algemene graven ook uit voor begravingen op kosten van de gemeente.

Artikel 3 Beheer

Dit artikel is toegevoegd om de verantwoordelijkheden en taken ten aanzien van de werkzaamheden van het gedenkpark te verduidelijken. Het college van de gemeente Amstelveen heeft de eindverantwoordelijkheid voor het beheer. Het college wijst een managementteam aan voor de exploitatie en dagelijkse leiding. Benodigde bevoegdheden worden gemandateerd.

Artikel 4 Openstelling Zorgvlied

De openingstijden worden geregeld bij nadere regels om snel en adequaat in te kunnen spelen op maatschappelijke veranderingen en behoeften.

Dit artikel maakt het voor het managementteam tevens mogelijk het gedenkpark geheel of gedeeltelijk te sluiten wanneer dit voor het ruimen van graven of andere werkzaamheden noodzakelijk is.

Artikel 5 Ordemaatregelen

De beheerverordening geeft aan dat bezoekers, personeel en personen die werkzaamheden verrichten zich moeten houden aan de aanwijzingen van het managementteam en de medewerkers. De ordemaatregelen zijn uitgewerkt in de nadere regels. Nadere regels zijn sneller aan te passen omdat ze geen raadsbesluit vereisen.

Tegen overtreding van de voorschriften zijn strafbepalingen van kracht (zie artikel 36). De politie kan als gevolg van de strafbedreiging tegen ordeverstoringen optreden en zo nodig proces verbaal opmaken.

Steenhouwers en hoveniers moeten zich er steeds van bewust zijn dat hun werkzaamheden storend kunnen zijn voor rouwenden en voor uitvaartplechtigheden.

De bevoegdheid van het managementteam om personen weg te sturen als zij zich niet aan de aanwijzingen houden biedt, samen met de verbodsbepalingen van de nadere regels, voldoende mogelijkheden om tegen ongewenste activiteiten op te treden.

Aannemers kunnen gevraagd worden om ter controle een bewijs te overleggen dat men in opdracht van de rechthebbende van het graf aan het werk is.

Via nadere regels wordt geregeld dat honden alleen aangelijnd toegestaan zijn, o.a. ter voorkoming van schrikreacties bij andere bezoekers, en uitwerpselen dienen onmiddellijk verwijderd te worden. Via nadere regels zijn aanvullende maatregelen sneller toe te voegen of te wijzigen. Asverstrooiing op grafbedekkingen, urnenplaatsen en gedenkplaatsen is verboden vanuit esthetisch oogpunt ter voorkoming van ongewenst aanzicht voor bezoekers en vanuit ethisch en milieuoogpunt ter voorkoming van de verspreiding van as door wind en regenwater naar naburige graven en paden.

Artikel 6 Plechtigheden

Met dit artikel wordt beoogd plechtigheden ordelijk te doen verlopen. Door te eisen dat de mededeling zes werkdagen vooraf moet plaatshebben, kan worden voorkomen dat de plechtigheid samenvalt met een begrafenis of crematie. Een begrafenis of crematie dient volgens de wet uiterlijk op de zesde werkdag na het overlijden te geschieden.

Bijeenkomsten die het karakter van een plechtigheid te buiten gaan, kunnen aangemerkt worden als een openbare manifestatie. Hiervan moet vooraf kennisgeving worden gedaan aan de burgemeester volgens de Wet openbare manifestaties van 1988 en mogelijk van toepassing zijnde APV-bepalingen.

Artikel 7 Opgraven, samenvoegen en ruimen

Uitdrukkelijk is gesteld dat bij opgraving van een lichaam en bij samenvoeging van graflagen of ruiming van een of meer graven alleen de personen aanwezig mogen zijn die met de werkzaamheden zijn belast. Dit ter voorkoming van ongewenste psychische belasting van derden en ter voorkoming van hinder bij de werkzaamheden.

Samenvoeging van de resten van een overledenen tot op de onderste laag, conform de Handleiding Opgraven en ruimen van de brancheorganisaties, is alleen mogelijk bij graven waar op meerdere lagen begraven kan worden.

Specifieke zaken worden uitgewerkt in de nadere regels, bijvoorbeeld dat per graf slechts één keer een samenvoeging kan plaatsvinden en dat slechts één keer geschud kan worden ter voorkoming van een ophoping van stoffelijke resten.

Artikel 8 Kennisgeving begraven en asbezorging, openen en sluiten van het graf

Een schriftelijke kennisgeving is nodig omdat duidelijk vast moet liggen wie de aanvrager of opdrachtgever is, wat voor graf er wordt gevraagd en als het een bestaand graf betreft wie de (nieuwe) rechthebbende is die toestemming geeft voor opening van het graf.

De as kan volgens artikel 62 van de Wet op de lijkbezorging worden bijgezet in of op een graf dan wel op een afzonderlijke plaats, bijvoorbeeld een urnennis.

Gekozen is voor een aanmeldingstermijn van twee werkdagen om de gedenkparkmedewerkers voldoende tijd te geven om alle voorbereidingen zorgvuldig uit te voeren.

Artikel 9 Lijkomhulsel en grafgiften

Dit artikel bevat een verwijzing naar het Besluit op de lijkbezorging (2013) en de eerdergenoemde bijbehorende Technische adviezen voor inrichting begraafplaatsen, graven en asverstrooiing (2014). Het is voor een goede lijkvertering van belang dat lijkomhulsels een goede doorlatendheid hebben. Alleen zo kan er voldoende vocht en zuurstof toetreden die noodzakelijk zijn voor de lijkvertering. Dit geldt voor de kleding die de overledene draagt, maar ook voor de kist en de bekleding waarin deze begraven wordt of de lijkhoes waarin deze gewikkeld is. Voor het gebruik van lijkhoezen bestaan regels. Genoemde regels waren vastgesteld in het Lijkomhulselbesluit 1998 en zijn integraal overgenomen in het Besluit op de lijkbezorging. De lijkhoezen die voldoen aan de normen van het Besluit op de lijkbezorging, staan op de 'witte lijst' van de Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen (LOB: www.begraafplaats.nl).

Het toepassen van verkeerde lijkhoezen of slecht doorlatende lijkomhulsels (kunststof kleding, lijkwaden) kan leiden tot het stopzetten van de lijkvertering waardoor vanuit milieu hygiënisch opzicht belastende situaties kunnen ontstaan en graven niet meer ter beschikking kunnen komen voor nieuwe, toekomstige begravingen omdat het hergebruiken van de ruimte problematisch is geworden.

In dit artikel is eveneens een bepaling opgenomen dat geen vervuilende voorwerpen aan de graf-ruimte mogen worden toegevoegd, alsmede voorwerpen die de vertering van het lijk kunnen belemmeren of voorkomen.

Artikel 10 Te overleggen stukken

De Wet op de lijkbezorging eist dat er een verlof tot begraven aanwezig is, afgegeven door de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente van overlijden. Sinds april 2016 volstaat een digitale versie. Hierbij aansluitend is het gewenst om het managementteam van het gedenkpark een eigen bevoegdheid te geven medewerking aan de lijkbezorging te weigeren, indien niet aan de wettelijke vereisten is voldaan. Tevens zal de uitvaartondernemer een registratiedocument moeten overleggen met een registratienummer dat overeenkomt met het registratienummer van het omhulsel van de overledene, ter voorkoming van een verwisseling van overledenen.

Voor een asbusbijzetting zal door degene die opdracht geeft voor de crematie een crematieverklaring van het crematorium moeten worden overlegd. Indien het een crematie op Zorgvlied betreft kan de asbestemming aansluitend plaatsvinden via interne procedures. De bezorging van as omvat zowel het bijzetten van een asbus als de verstrooiing van as.

Bijzetting van een overledene in een bestaand graf kan leiden tot verlenging van de lopende graf-termijn. Dat kan betekenen dat de minimale grafrusttermijn van tien jaar moet worden gegarandeerd door het grafrecht met zoveel noodzakelijke termijnen van een jaar te verlengen of met de verlengingstermijnen zoals vastgelegd in de nadere regels.

Lid 5 van artikel 17 regelt dat asbussen die later zijn bijgeplaatst en niet voldoen aan de termijn van tien jaar (artikel 66 Wet op de lijkbezorging) niet bewaard hoeven te worden tot de termijn van tien jaar verstreken is, en na afloop van de graftermijn direct verstrooid kunnen worden.

Artikel 11 Tijden van begraven en asbezorging

Artikel 35 van de Wet op de lijkbezorging verplicht tot de mogelijkheid van begraven op iedere dag gedurende een bij gemeentelijke verordening te bepalen tijd, met uitzondering van zon- en feestdagen. Gemeenten zijn vrij te bepalen dat ook op zondag of een algemeen erkende feestdag wordt begraven. Joodse begrafenissen vinden niet plaats op de sabbat (i.e. zaterdag). Het Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap heeft er daarom belang bij dat de gedenkparken op zondagen en niet-Joodse feestdagen voor een begrafenis kunnen worden opengesteld. Daarnaast zijn er ook andere gevallen denkbaar waarin de nabestaanden er een belang bij hebben om op een zon- of feestdag een begrafenis of asbezorging te kunnen doen plaatshebben. In de praktijk is het mogelijk om het gedenkpark alleen in bijzondere gevallen hiervoor open te stellen.

Een bijzonder geval kan zich voordoen als de burgemeester toestemming heeft gegeven om een overledene binnen 36 uur te begraven. Sommige nabestaanden vragen om deze toestemming om godsdienstige redenen. Daarnaast kan spoed geboden zijn in geval van lijkvinding. Voor het begraven of cremieren op buitengewone uren wordt een extra tarief in rekening gebracht. Vanuit het oogpunt van dienstverlening is in de zomerperiode begraven in de vroege avond mogelijk gemaakt. Hiervoor wordt een toeslag in rekening gebracht.

Artikel 12 Gemeentelijke voorzieningen

Dit artikel maakt duidelijk welke procedure er is voor het gebruik van speciale voorzieningen, zoals touwen voor het dalen van een kist of schep voor het dichten van een graf, voor zover deze beschikbaar zijn en door het gedenkpark worden geboden. Tevens ten aanzien van het gebruik van een aula of opbaarruimten voor zover in het beheer van de gemeente.

Artikel 13 Indeling graven en asbezorging

Naast de particuliere graven noemt dit artikel de verschillende andere soorten van voorzieningen op het gedenkpark. Particuliere gedenkplaatsen kunnen bijvoorbeeld worden uitgegeven voor vermisten, voor overledenen wiens as na crematie verstrooid is of als de persoon in het buitenland is overleden en het stoffelijk overschot niet naar Nederland is vervoerd. Tevens voor foetussen jonger dan 24 weken die niet onder de Wet op de lijkbezorging vallen.

Artikel 14 Aantal overledenen in graven en asbussen in asvoorzieningen

Het Besluit op de lijkbezorging van 1 januari 2013 bevat in artikel 5 de bepaling dat er ten hoogste drie overledenen boven elkaar mogen worden begraven:

"Ten hoogste drie lijken mogen boven elkaar worden begraven, mits boven elke kist of elk ander omhulsel een laag grond van ten minste dertig centimeter dikte wordt aangebracht, die bij een volgende begraafing niet mag worden geroerd. Boven de (bovenste) kist of het (bovenste) omhulsel bevindt zich een laag grond van ten minste vijftig centimeter. De graven bevinden zich ten minste dertig centimeter boven het niveau van de gemiddeld hoogste grondwaterstand."

In keldergraven kunnen meer dan drie overledenen boven elkaar geborgen worden.

Artikel 15 Volgorde van uitgifte

Graven, urnengraven, urnenplaatsen en gedenkplaatsen zijn alleen vrij te kiezen en te reserveren als er bestaande graven zijn vrijgekomen door het vervallen of aflopen van grafrechten. Die vrijgekomen plekken kunnen opnieuw worden uitgegeven na ruiming van het graf of de plaats. De overige graven worden op rij uitgegeven.

Urnennissen worden uitgegeven op basis van beschikbaarheid en zijn niet te reserveren.

Artikel 16 Categorieën

Een indeling in categorieën is nodig als het college verschillende regels wil vaststellen voor het gebruik van de voorzieningen op het gedenkpark, bijvoorbeeld de grafbedekkingen op de graven die liggen op de verschillende delen (categorieën) van het gedenkpark. In de nadere regels kunnen bepalingen worden opgenomen, o.a. voor Islamitische graven en onderhoudsvrije ecologische graven. In een aantal historische grafvelden zijn alleen nieuwe begravingen en asbestemmingen mogelijk indien het historische karakter behouden blijft.

Op Zorgvlied zijn categorieën vastgesteld voor graven op basis van de afmetingen van graven, asbestemmingen op basis van voorziening en themavelden op basis van toegestaan type monument.

Artikel 17 Termijnen particuliere en algemene graven, urnennissen, urnenplaatsen en gedenkplaatsen

Door de wetwijzigingen van 2010 wordt het voor de gemeente mogelijk gemaakt grafrechten voor verschillende perioden uit te geven. Het uitsluitend recht voor het begraven en begraven houden van overledenen en een asbestemming in een urnengraf en urnennis werd in de beheersverordening versie 1990 verleent voor twintig jaar. In de versie van 2022 worden de termijnen geregeld via de nadere regels voor tien jaar of een veelvoud van 10 jaar. Uit onderzoek is gebleken dat er ook behoefte is aan langere termijnen. Vaststelling via nadere regels maakt toekomstige aanpassingen sneller mogelijk. Algemene graven worden uitgegeven voor een vaste korte termijn.

Particuliere (urnen-)graven, urnenplaatsen, urnennissen en gedenkplaatsen hebben tevens de mogelijkheid om deze rechten te verlengen. Zorgvlied kiest in de versie van 2022 voor verlengingstermijnen van vijf jaar of een veelvoud van 5 jaar. Ook deze zijn vastgelegd in de nadere regels, zodat ze in het geval van nieuwe ontwikkelingen snel aangepast kunnen worden. Verlengen is een blijvend recht.

De rechthebbende bepaalt wie er in het graf wordt begraven, dan wel welke asbus wordt bijgezet, en of er verlenging van het grafrecht plaatsvindt. Een grafrecht wordt verleend aan één persoon of een rechtspersoon. De verlenging dient tijdig te worden aangevraagd, voor afloop van de termijn. De Wet op de lijkbezorging bepaalt dat vanaf twee jaar voor het verstrijken van de lopende termijn verlenging van de graftermijn kan worden aangevraagd. Binnen een jaar na het begin van deze periode (dus uiterlijk een jaar voor afloop van de termijn) moet het college vervolgens de rechthebbende op het graf mededelen dat de graftermijn gaat aflopen, hetzij per brief (als de rechthebbende bekend is), hetzij door plaatsing van een bordje bij het graf en aanplakking op het gedenkpark tot aan het einde van de periode dat de rechthebbende om verlenging van de termijn van uitgifte kan vragen (in het geval de rechthebbende niet bekend is of niet reageert op het verzoek het antwoordformulier te retourneren).

Soms verkeren rechthebbenden in de onjuiste veronderstelling dat de uitgiftetermijn pas begint te lopen op het moment van de tweede begraafing of bijzetting. Daarom is de laatste zin in het eerste lid van artikel 17, betreffende de aanvang van de termijn, opgenomen.

In het kader van de vermindering van administratieve lasten komt de verantwoordelijkheid voor het geven van het juiste adres nu uitdrukkelijk bij de rechthebbende te liggen. Van de houder van het gedenkpark wordt dan niet méér verlangd dan dat hij het adres uit zijn eigen administratie gebruikt. Tevens ontslaat dit de administratie van de plicht het BRP-netwerk (Basisregistratie personen) te (doen) raadplegen. Wanneer niet binnen zes maanden om verlenging van het recht is verzocht, dient de mededeling bekend te worden gemaakt bij het graf en bij de ingang van het gedenkpark tot aan het einde van de periode dat de rechthebbende om verlenging van de termijn van uitgifte kan vragen.

Indien er ten tijde van de opheffing van het gedenkpark nog rechten op particuliere graven bestaan, zal in overleg met de rechthebbenden moeten worden bezien welke beslissingen er ten aanzien van die graven zullen worden genomen.

Ten aanzien van asbestemmingen die achterblijven na afloop van de termijn is bepaald dat deze vervallen aan de houder van de begraafplaats en door het managementteam verstrooid worden.

Artikel 18 Keldergraven

Het college bepaalt aan welke voorwaarden door rechthebbenden moet worden voldaan om een particulier keldergraf in gebruik te mogen nemen. Tevens zijn er voorwaarden opgenomen voor het gebruik van bestaande keldergraven en het intrekken of wijzigen van bestaande vergunningen. Door problemen met het verteringsproces in keldergraven (onder andere als gevolg van onvoldoende zuurstoftoevoer en waterophoping) is het van belang dat het college bevoegdheden krijgt om snel en adequaat te handelen in dergelijke situaties.

Artikel 19 Overschrijving van verleende rechten

Het recht op een particulier (urnen-)graf, urnenplaats, urnennis of gedenkplaats wordt verleend door een beschikking van het college. Hierin wordt aan de aanvrager het uitsluitend recht gegeven om overledenen in een bepaald graf te doen begraven of as te doen bijzetten of te gedenken. In juridisch opzicht is een vergelijking mogelijk met de vergunning een standplaats in te nemen op de openbare weg. De koopman mag op een bepaalde plaats staan. Net als bij de standplaatsvergunning steunt het recht om overledenen in een bepaald graf te begraven, as te mogen bijzetten of een gedenkplaats te mogen oprichten op een persoonlijke beschikking. De eigenaar kan zijn recht dus niet verkopen. Het recht kan op verzoek van de rechthebbende wel worden overgeschreven op een ander.

In het verleden werd vaak bepaald dat het recht op een graf slechts kon worden overgeschreven op naam van de echtgenoot of levenspartner van de (overleden) rechthebbende dan wel op naam van een bloedverwant of aanverwant tot en met de derde graad. Slechts wanneer er gewichtige redenen bestonden was overschrijving op naam van een ander mogelijk. Uit de praktijk bleek dat deze beperking niet of lastig te handhaven is en onvoldoende aansloot bij maatschappelijke veranderingen (bijvoorbeeld het toenemende belang van vriendenrelaties boven familierelaties). Bovendien veroorzaken ze extra administratieve lasten. Daarom is deze regel in 2010 geschrapt. Wel wordt nu de mogelijkheid geboden het recht over te schrijven op naam van een rechtspersoon. Het is gewenst dat er na overlijden van een rechthebbende een nieuwe rechthebbende wordt aangewezen die de verantwoordelijkheid voor de grafruimte en de daaraan verbonden kosten op zich neemt. De termijn, waarbinnen de aanvraag tot overschrijving kan worden gedaan, is gesteld op zes maanden na het overlijden van de rechthebbende.

In het geval dat de stoffelijke resten van de rechthebbende in het graf moeten worden bijgezet dient het verzoek tot overschrijving vóór de bijzetting te worden gedaan. Doorgaans worden, na een overlijden, door de nabestaanden meteen al de noodzakelijke regelingen getroffen. Logischerwijs is dan het aanwijzen van een nieuwe rechthebbende daar één van.

Wanneer nabestaanden ontbreken is er de mogelijkheid de rechten over te schrijven op naam van de notaris die de nalatenschap beheert.

Rechthebbenden kunnen ook bij leven al schriftelijk bij de administratie van het gedenkpark aangeven wie de nieuwe rechthebbende wordt na overlijden van de geregistreerde rechthebbende.

Artikel 20 Vervallen (graf-)rechten

Dit artikel beschrijft wanneer grafrechten automatisch komen te vervallen en wanneer het college actief grafrechten mag beëindigen, bijvoorbeeld bij nalatigheid van de rechthebbende. Dit artikel

geeft de gemeente meer bevoegdheden om op te treden tegen rechthebbenden die in verzuim blijven een op grond van deze verordening op hen rustende verplichting na te komen of daarmee in strijd handelen. Het laten vervallen van grafrechten kan ook een tijdelijke, juridische stok achter de deur zijn bij geschillen. De positie van de gemeente als houder van het gemeentelijke gedenkpark is hiermee versterkt.

Artikel 21 Afstand doen van (graf-)rechten

Dit artikel is opgenomen om buiten twijfel te stellen dat de rechthebbende voortijdig afstand van het (graf-)recht kan doen. Tevens dat geen terugbetaling plaats vindt van reeds betaalde rechten.

Artikel 22 Vergunning gedenkteken en grafbedekking

Als elke regelgeving voor grafbedekkingen ontbreekt kan het aanzien van gedenkparken chaotisch worden. Tevens dienen de veiligheidsaspecten te worden genoemd. Het andere uiterste, een strak keurslijf van bepalingen die elke persoonlijke of kunstzinnige uiting aan banden legt of onmogelijk maakt, moet worden voorkomen. Deze beheerverordening geeft de nodige vrijheid; het beperkt zich tot het aangeven van minimumeisen voor de afmetingen, constructie en materiaalkeuze waaraan de grafbedekking, urnenplaats en gedenkplaats moet voldoen. Volstaan wordt met een vergunningsplicht die geldt voor de grafbedekkingen met meerjarige planten en/of gedenkteken op particuliere (urnen-)graven, urnenplaatsen en gedenkplaatsen. Het monument of gedenkteken zal op punten als vormgeving, constructie en materiaalkeuze aan bepaalde minimumeisen moeten voldoen. Deze eisen zijn uitgewerkt in de nadere regels.

Indien de gewenste grafbedekking, urnenplaats of gedenkplaats niet voldoet aan alle voorwaarden maar wel een meerwaarde heeft voor het gedenkpark als geheel kan het college besluiten alsnog vergunning te verlenen. Het betreft veelal afwijkingen van de afmetingen van gedenkteken/monumenten die geplaatst worden als grafbedekking, bijvoorbeeld kunstwerken of beelden.

De gemeente bepaalt middels dit artikel nadrukkelijk geen verantwoordelijkheid te dragen voor de zich eenmaal op het gedenkpark bevindende grafbedekkingen. Een gedenkteken of andere grafbedekking wordt voor de uitvoering van deze verordening geacht het eigendom van de rechthebbende op een particulier graf, urnenplaats of gedenkplaats te zijn, tenzij anders is overeengekomen en in de administratie een andere belanghebbende als eigenaar is geregistreerd.

Als er geen grafbedekking wordt aangebracht zal wel moeten worden aangeduid dat er iemand begraven ligt om te voorkomen dat bezoekers ongewild over het graf lopen en voor medewerkers duidelijk is dat die plek niet uitgegeven kan worden. Uit een aanduiding bij het graf en uit de administratie zal voorts moeten blijken wie daar begraven is.

Artikel 23 Aansprakelijkheid grafbedekking

Middels dit artikel wordt de aansprakelijkheid ten aanzien van het plaatsen, aanbrengen en herstellen van grafbedekkingen, urnenplaatsen en gedenkplaatsen nadrukkelijk bij de rechthebbende van het betreffende graf, urnenplaats of gedenkplaats gelegd. Ook indien de eigenaar van de grafbedekking niet de rechthebbende is, is de rechthebbende verantwoordelijk aangezien deze toestemming geeft aan de eigenaar.

Artikel 24 Onderhoud door de houder van de gedenkparken

Het onderhoud dat door het gedenkpark namens de gemeente wordt uitgevoerd bestaat uit het algemeen onderhoud van het gedenkpark, met de bedoeling dat het gedenkpark als geheel een verzorgd aanzien heeft. Hiervoor wordt een vastrecht per jaar vastgesteld. Dit vastrecht is afkoopbaar voor tien jaar.

De verantwoordelijkheid voor het onderhoud van de (urnen-)graven, urnenplaatsen en gedenkplaatsen ligt primair bij de eigenaren van de grafbedekkingen en gedenkteken. Ter verzekering van een acceptabel basisonderhoud van de grafbedekkingen verzorgt de houder van de begraafplaats tegen betaling van een onderhoudsvergoeding een aantal in de nadere regels beschreven onderhoudswerkzaamheden, zoals het herstel van verzakkingen. Het geeft de gemeente de verplichting om de algemene uitstraling van het gedenkpark netjes en ordelijk te houden, maar ook de bevoegdheid om in te grijpen binnen de grafbeplanting wanneer deze de voor de grafbedekking bepaalde proporties dreigen te overschrijden en bij slecht onderhoud of verval van grafbedekkingen. Tegen betaling van een extra vergoeding kan in extra onderhoud van de grafbedekking worden

voorzien door het managementteam van Zorgvlied.

Artikel 25 Onderhoud door rechthebbende of gebruiker

De rechthebbenden op particuliere graven, urnenplaatsen en gedenkplaatsen zijn verplicht het grafoppervlak en de zich daarop bevindende grafbedekking en gedenktekens behoorlijk te onderhouden en zo nodig te herstellen.

Bij nalatig onderhoud kan het college, na aanmaning, overgaan tot verwijdering van de grafbedekking en het gedenkteken. Met dit artikel wordt de verantwoordelijkheid van de rechthebbenden en gebruikers, c.q. de eigenaren van de grafbedekkingen en gedenktekens uiteengezet, ook ten aanzien van te herstellen beschadigingen.

Gedurende de tijd dat een graf niet geruimd mag worden (dat wil zeggen, gedurende de periode dat de wettelijk vereiste minimale grafrust van tien jaar niet is verstreken en tot het moment dat het grafrecht vervalt) is de duurzaam aan de ondergrond verbonden grafbedekking en de in het graf aangebrachte kelder in eigendom van de eigenaar (meestal de rechthebbende op het particuliere graf, maar het kan ook een andere persoon zijn als deze als zodanig geregistreerd is).

Het natrekkingsrecht is gedurende de genoemde periode niet van toepassing, maar wel erna. Dat betekent dat de grafbedekking en het keldergraf na die periode direct in eigendom komt van de gemeente (de houder van het gedenkpark) en dat deze erover kan beschikken, om bijvoorbeeld de steen te verwijderen of door een (kelder-)graf weer opnieuw uit te geven. Dit gegeven geldt met terugwerkende kracht en is van toepassing op alle, op het gedenkpark aangebrachte grafbedekkingen (monumenten, grafbeplantingen en keldergraven). Omdat sprake is van een eigendom van een eigenaar, niet zijnde de gemeente, berust het onderhoud van de grafbedekking eveneens bij de eigenaar, waarbij er voor de uitvoering van de beheerverordening vanuit gegaan wordt dat de rechthebbende op een particulier graf en de gebruiker van een algemeen graf de eigenaar van de grafbedekking is, tenzij via de administratie anders aangegeven. Zorgvlied voert een deel van de onderhoudswerkzaamheden van de graven zelf uit ter bewaking van de beeldkwaliteit van het gedenkpark. Hiervoor is een verplichte onderhoudsbijdrage vastgesteld.

Artikel 26 Grafbeplanting

De rechthebbenden zijn verplicht het grafoppervlak en de zich daarop bevindende grafbedekking en beplanting behoorlijk te onderhouden en zo nodig te herstellen. In de dagelijkse praktijk rijzen er vaak moeilijkheden over het verwijderen van bloemen en eenjarige planten. Omdat de bloemen en planten economisch eigendom zijn van de rechthebbende van de graven is een waarschuwing vooraf op zijn plaats. Het zou veel te omslachtig zijn de rechthebbenden steeds per brief te waarschuwen dat de verwaarloosde planten of verwelkte bloemen zullen worden verwijderd. Het verdient aanbeveling om op een mededelingenbord op het gedenkpark doorlopend algemeen bekend te maken hoe daarmee wordt gehandeld.

Dit artikel geeft het managementteam van het gedenkpark meer mogelijkheden om een nette uitstraling van het gedenkpark te bereiken. Wanneer het onderhoud ten aanzien van niet-blijvende beplantingen, losse bloemen et cetera nalatig is, kan het managementteam optreden en overgaan tot verwijdering ervan.

Het is echter gewenst dat de medewerkers van het gedenkpark verwelkte bloemen niet te snel verwijdert omdat zij passend kunnen zijn bij de sfeer van het gedenkpark.

Artikel 27 Tijdelijke verwijdering grafbedekking

Dit artikel verduidelijkt dat het tijdelijk verwijderen van een grafbedekking, in het geval van een bijzetting of begraving in het betreffende graf, voor rekening en risico van de rechthebbende zijn, niet voor de gemeente als houder van het gedenkpark. Voorts geeft het de gemeente het recht om een op een graf aanwezige grafbedekking te verwijderen zodat tot bijzetting in een naburig graf kan worden overgegaan. Deze kosten en risico's zijn uiteraard voor rekening van de gemeente. Dit artikel spreekt verder voor zich.

Artikel 28 Verwijdering grafbedekking na verstrijken van de termijn

Dit artikel beschrijft de procedure die gevolgd wordt alvorens tot verwijdering van een grafbedekking wordt overgegaan. Beschreven is dat, wanneer de termijn van het (graf-)recht beëindigd is,

het college bevoegd is de grafbedekking weg te nemen. Dit is een voortvloeisel uit de in 2010 gewijzigde wet op dit punt. Het eigendom (ook van een grafbedekking) in het algemeen is vastgelegd in het Burgerlijk Wetboek (artikel 20, eerste lid, aanhef en onder e en f, van Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek). In de aangepaste Wet op de lijkbezorging (per 1 januari 2010) is bepaald dat gedurende de periode waarin een graf niet mag worden geruimd, dit artikel uit het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing is op hetgeen op het graf geplaatst is. Daarmee is het geplaatste gedenkteken ten aanzien van deze verordening eigendom van de rechthebbende. In dit artikel in de beheerverordening is dit als uitgangspunt genomen. Wanneer immers het grafrecht of het gebruik beëindigd is, treedt het natrekkingsrecht in werking en wordt alles dat duurzaam met de ondergrond verbonden is eigendom van de eigenaar van de grond, in dit geval de gemeente. De consequentie van deze natrekking is dat de gemeente dan als eigenaar van grafmonumenten aansprakelijk is voor de schade die het grafmonument aan een ander grafmonument of aan een ander object, mens of dier aanbrengt (risicoaansprakelijkheid), indien dit niet goed geregeld zou zijn in de beheerverordening. De aankondiging van de voorgenomen verwijdering van de grafbedekking of het gedenkteken vindt plaats samen met de aankondiging van de afloop van het (graf-)recht. De rechthebbende heeft de keus om de grafbedekking en het gedenkteken zelf te laten verwijderen voor afloop van de termijn van het (graf-)recht, of dit over te laten aan de gemeente na afloop van de termijn van het (graf-)recht.

Artikel 29 Voorwerpen op en rond graven, urnenplaatsen en gedenkplaatsen

Ook ten aanzien van de losse voorwerpen dient bepaald te worden welk traject gevolgd wordt bij afloop van de grafrecht- of gebruikstermijn. Het natrekkingsrecht is immers niet van toepassing op deze voorwerpen en zolang ze op de grafoppervlakken staan, is ook artikel 23 hierop niet van toepassing.

Ter voorkoming van overlast en vervuiling door wegwaaiende voorwerpen, veiligheidsproblemen als gevolg van het stuk raken van glazen voorwerpen en ter preventie van diefstal zijn losse voorwerpen niet toegestaan.

Artikel 30 Ruiming, bezorging van overblijfselen en as

Dit artikel beschrijft de werkwijze na afloop van het (graf-)recht en het ruimen van graven, urnenplaatsen en gedenkplaatsen. Aan de rechthebbende op een particulier graf moet worden medegedeeld dat deze verlenging van de graftermijn kan vragen volgens artikel 28, eerste lid, van de Wet op de lijkbezorging. Aan de belanghebbende van een algemeen graf moet uiterlijk 6 maanden voor afloop van de termijn schriftelijk worden meegedeeld dat de termijn afloopt.

De mededeling dat de termijn van een grafrecht zal gaan verlopen, vaak gecombineerd met de mededeling dat het college voornemens is om de graven c.q. nissen te ruimen wanneer niet zal worden verlengd, wordt gedaan aan de rechthebbende op een particulier graf en aan aan de gebruiker van een algemeen graf.

Indien een nieuwe belangstellende voor het grafrecht zich meldt kan het managementteam het grafrecht opnieuw uitgeven aan een andere rechthebbende.

Bij het ruimen van graven wordt in eerste instantie uitgegaan van bovengronds ruimen, het verwijderen van de grafbedekking. Bij een nieuwe uitgifte van het graf worden de nog aan te treffen stofelijke overblijfselen verdiept begraven in dezelfde grafruimte (schudden) of overgebracht naar een verzamelgraf.

Het op verzoek schudden van graven met het oogmerk de dan beschikbare grafruimte weer opnieuw in gebruik te nemen is ongewenst als de situatie ter plaatse de uitvoering problematisch maakt. Hierbij is te denken aan een beperkte bereikbaarheid van het graf, te hoge grondwaterstand of andere cultuurtechnische knelpunten die op voorhand niet te voorzien zijn. Conform de handleiding Ograven en ruimen van de brancheorganisaties wordt niet de term schudden, maar de term samenvoegen gebruikt indien het een verzoek van de rechthebbende betreft.

Artikel 31 Lijst historische graven en opvallende grafbedekkingen

Begraafplaatsen en gedenkparken zijn vormgegeven uitingen van rouw, zoals die door de eeuwen heen hebben plaatsgevonden. Door de informatie op grafstenen vormen gedenkparken daarnaast een stenen archief. Door het gezamenlijke beeld van de aanleg van het gedenkpark en de oorspronkelijke begraafplaats, het materiaalgebruik, de vormgeving en de symboliek van graftekens

of van poorten of hekwerken, maar ook van eventuele lijkenhuisjes, muren en van het groen, wordt een beeld gevormd van de identiteit van een dorp, de stad of de gemeente.

Het is voorgekomen dat graven die van bijzondere waarde zijn ondoordacht werden geruimd. Een graf kan van betekenis zijn vanwege de persoon die er is begraven, maar ook uitsluitend vanwege het gedenkteken. Middels selectiecriteria worden maatregelen getroffen zodat graven van bekende overledenen niet meer ondoordacht worden geruimd en zeldzame voorwerpen op een terrein dat zozeer aan het verleden herinnert, behouden blijven. Bij twijfel over de betekenis van het gedenkteken wordt een deskundige geraadpleegd.

Gestart is met het opstellen van een lijst van gedenkwaardige graven en bijzondere monumenten en gedenktekens die het waard zijn om zo lang mogelijk in stand te worden gehouden. Deze lijst geeft zo uitdrukking aan de waarden van het gedenkpark als zodanig.

Artikel 32 Voorschriften inrichting register en dossiers

Dit artikel maakt duidelijk aan welke eisen de gedenkparkadministratie volgens de wet moet voldoen en de toegankelijkheid ervan. Tevens wordt aangegeven aan welke voorwaarden moet worden voldaan bij wijziging van de NAW-gegevens van rechthebbenden, gebruikers en overige belanghebbenden. Het vragen naar een BSN is vanuit de wetgeving met betrekking tot persoonsgegevens juridisch niet toegestaan, maar het BSN kan via het BRP wel gekoppeld worden aan de interne administratie.

Het opnemen van de naam en adresgegevens van de opdrachtgever van een crematie, van de persoon aan wie de asbus ter beschikking is gesteld en de rechthebbende of belanghebbende van een graf wordt niet in het openbare register opgenomen maar apart geregistreerd, omdat openbaarheid in strijd is met de AVG.

Artikel 33 Beslissingsbevoegdheid

Er zullen zich altijd voorvallen voordoen waarin de beheerverordening en de nadere regels geen volledige duidelijkheid geven. Dit artikel geeft aan dat in die gevallen het college beslissingsbevoegd is. Het college laat zich adviseren door het managementteam van Zorgvlied.

Artikel 34 Intrekking oude regeling

Dit artikel bepaalt dat de vigerende verordeningen met ingang van een nader te bepalen datum niet langer van kracht zijn behalve voor de graven met grafrechten die er onderhavig aan zijn. Alle oude verordeningen blijven van toepassing op verleende grafrechten. Grafrechten die in het verleden zijn verleend, vallen onder de verplichtingen, vereisten en bepalingen uit de verordening die van kracht was ten tijde van de uitgifte van het recht tenzij deze inmiddels in strijd zijn met de wet.

Alleen door grafrechten te verlengen kunnen wijzigingen in sommige verplichtingen tot stand komen, bijvoorbeeld de mogelijkheid van afkoop van onderhoud of de toepassing van een onderhoudstarief. Aan de rechten kan niets gewijzigd worden. Van het ongeldig verklaren van oude beheerverordening, ook als die vastgesteld zijn door voormalige gemeenten, kan daarom geen sprake zijn.

Artikel 35. Overgangsbepaling

Dit artikel bevestigt de intentie van het voorgaande artikel 34: oude besluiten blijven nog steeds van kracht (mits niet in strijd met de huidige wet) en blijven hun rechtsgeldigheid behouden alsof ze zijn genomen krachtens de nieuwe vigerende verordening.

Voorts worden alle nog lopende vergunningsaanvragen alleen volgens de nieuwe vigerende verordening behandeld.

Indien rechthebbenden oude rechten claimen die niet zijn terug te vinden in de gravenadministratie, dienen zij deze zelf aan te tonen met behulp van akten of betaalbewijzen. Het college is bevoegd om in het geval van onduidelijke communicatie over oude rechten een coulanceregeling aan te bieden.

Artikel 36 Strafbepaling

Zonder dit artikel kan geen sanctionering van de in de verordening gestelde verboden plaatsvinden. Terugkoppeling van deze bepalingen met het arrondissement waarbinnen de gemeente valt is

hiervoor eerst noodzakelijk.

Artikel 37 Inwerkingtreding

Hier geldt artikel 142 van de Gemeentewet: Alle verordeningen treden in werking op de achtste dag na bekendmaking, tenzij daarvoor een ander tijdstip wordt aangewezen.

Artikel 38 Citeertitel

In de citeertitel wordt een jaartal opgenomen om de betrokken regeling te onderscheiden van de voorgaande regeling.